

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 840 Le

Fél évre ... .. 420 Le

Negyed évre ... .. 210 Le

Havonta ... .. 70 Le

Hirdetések díjazás szerinti.

Majlisnak naponta ragdol.

Egyes szám ára 4 lej, vasárnap

5 lej. Buconregtiben 50 baniv.

több.

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Bulv. Regele Ferdinand 4/22
(Józsei főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

Összeszorított

fogakkal, kábuló aggyal és tágra-nyílt szemekkel látjuk, hogy az életnivó napról-napra elviselhetetlenebb lesz, látjuk, hogy a drágaságot nem lehet, nem tudjuk megállítani. És amikor ezt a lélekölő csatát vivja mindenki, akkor enyhülés helyett újabb csapás zúdul a kereskedelem, jobban mondva a fogyasztó nyakába. Az történt, hogy Arad város költségvetéséből a miniszter törölt 1 millió 800 ezer lejt. Ez rendben van, mert államnak, városnak, köznek, társadalomnak takarékoskodni kell. A fölöslegesnek látszó összegeknek el kell tűnniök a költségvetésből. A városnak azonban szüksége van az 1 millió 800 ezerre és mivel ezt a miniszter is tudja, azt a tanácsot adja a városnak, hogy szedjen félszázalékos ugynevezett értékávót az Aradra befutó és kimenő áru után. Vagyis rakjon újabb terhet a kereskedelemre, amely már így is alig tud lélegzethez jutni a nagy adóktól, illetékektől, vámoktól és amelynek a torkát állandóan szorongatja rettenetes ujjával a gazdasági válság és a nyomában járó csőd. Ha most a miniszteradta tanácsot a város megfogadja és életbelépteti a félszázalékos értékávó szedési rendszert, akkor mi következik be? A kereskedő ezt az újabb megterhelést is áthárítja a fogyasztóra és kénytelen a félszázaléknak megfélemlőleg felemelni az árut. Tehát ismét emelik az áruk árát, megint megdrágul minden, erősebb lesz a panasz és egy lépéssel ismét eltávolodunk az annyira várt gazdasági konszolidációtól. Az csak elgondolható, hogy a kereskedőnek be kell valahol hozni ezt az újabb terhet. A gyáros, akitől az árut vásárolja, csak mosolyogni fog, amikor a kereskedő felemlíti neki a félszázalékot és nem fogja ennyivel olcsóbban szállítani az árut, tehát marad a fogyasztó, a vásárló. Ez fizet, ennek fizetnie kell, akár tesszik neki, akár nem.

Akár mennyire is pótolni kell ezt a közel kétmillió leies hiányt, a megoldás semmi esetre sem lehet az, hogy értékávóknak nevezett újabb terhet ró a lakosságra a város vezetősége. Keresni kell valamilyen más bevételi forrást, hogy a hiányzó és szükséges 1 millió 800 ezer lejt pótolni lehessen. Ne mindig a kereskedelem és ne mindig a fogyasztó legyen a áldozat.

Olaszország és a Besszarábia.

A szovjet megfenyegeti Olaszországot, ha ratifikálja a besszarábiai egyezményt.

(Róma, március 13.) A Stefani ügynökség jelentése szerint a szovjetek tiffiszi konferenciájából kifolyólag Oroszország képviselője közölte, hogy a szovjet kormány több ízben értesítette Olaszországot, hogy a besszarábiai egyezmény ratifikálására vo-

natkozó eljárást Oroszország elleni akciónak tekinti. Olaszország erre lemondott arról, hogy közvetítő szerepet vállaljon Románia és Oroszország között. Olaszország azonban az olasz-orosz viszony tekintetbe vételével siettetni fogja a besszarábiai probléma megoldását.

Milyen lesz az autonom CFR.

Direktórium kerül a vasut élére. — Az ujságíró-szabadjegyek sorsa.

(Bucuresti, március 13.) Preotarian CFR. vezérigazgató tegnap fogadta a fővárosi lapok munkatársait és ismertette előttük a CFR. autonomiájára vonatkozó törvénytervezetet. A vezérigazgató szerint a CFR. autonom vállalati lesz a közlekedésügyi miniszter ellenőrzése alatt. A vállalati élére nyolc tagú bizottság kerül, amelynek elnöke a közlekedésügyi miniszter, tagjai pedig a kereskedelmi és ipari világ különböző ágazatainak képviselői, valamint az ügyvédi kamara és a

hadügyminiszter megbízottjai lesznek. Az első tíz évben elért felesleget beruházási célokra az állam rendelkezésére bocsájtják, vagy pedig abból fedezik a vasut részére felvett külföldi kölcsönt. Az ujságíró szabadjegyek ügyében kijelentette, hogy azokat egyletre január elsejéig meghosszabbítják, akkor majd az igazgatóság fog végleg dönteni ebben a kérdésben. Véleménye szerint az ujságíró-szabadjegyek csak jelentéktelen részét képezik az ingyenes utazásra jogosító igazolványoknak.

„Béke, rend és szabadság!“

Stresemann nyilatkozik Németország új utjáról. — Alaptalan a francia és lengyel félelem. — Mikor lép be Németország a Népszövetségbe.

(Berlin, március 13.) Stresemann ma nyilatkozott a Kölnische Zeitung munkatársának, a biztonsági szerződés német kezdeményezéséről.

— Miután a francia közvéleményben indokolatlan félelem uralkodik egy esetleges német támadás miatt, közöltük Herriottal, hogy Németország hajlandó a Rajnavidéken érdekelt hatalmak biztonsági szerződéséhez hozzájárulni. Ezzel a lehetőség legvégsőbb határáig elmentünk. Valódi béke csak akkor lehet, ha a Rajnavidéken minden érdekelt hatalom fegyvereinek védelme alatt állanak. — A németeknek egyetlen óhajta a béke, a rend, a szabadság és a jólétben való fejlődés. Örömmel állapíthatom meg, hogy a német lépés Herriotnál és Chamberlainnál kedvező fogadtatásra talált. Hisszük, hogy az olaszok és a belgák is hasonlóan vélekednek. Érthetetlen tehát a lengyel sajtó ama állítása, hogy Németország meg akarja támadni Lengyelországot, mivel a garanciális szerződés nem említi meg a keleti határokat. Hiszen még Anglia és egyéb országok sem hajlandók ünneplés kötele-

zettséget vállalni Németország keleti határaiért — folytatta Stresemann. Egyetlen német párt sem fogja soha elismerni, hogy a német keleti határok megfélemlenek a népek önrendelkezésének. Németország nem akarja kiterjeszteni a keleti határok megváltoztatását, de békésen kívánja alkalmazni a népszövetségi egyezségek 19-ik cikkelyét, amely szerint a szerződések megváltoztathatók.

A Népszövetségbe való belépésről kijelentette, hogy ha Németország kérné a felvételét, azt csak azon fentartással tenné, hogy a szankciók alkalmazásában nem vesz részt és nem engedi meg területén az idegen csapatok átvonulását. A német haderő oly csekély, hogy az ország saját határait sem védheti meg, tehát nem teheti ki magát a szankciókkal kapcsolatos esetleges háborúnak. Németország elvileg hajlandó belépni a Népszövetségbe, ha fentartásait figyelembe veszik. A többi hatalom jóakarátán múlik, hogy a biztonsági szerződés alapján Németországgal egyenjogúan közreműködjenek az európai béke, a megértés és a bízalom helyreállításában.

Miért nem kap kölcsönt Románia?

Oromulu bankkormányzó cáfolja a neki imputált kijelentéseket.

(Bucuresti, március 14.) Oromulu, a Banca Nationala kormányzója cáfolja a lapokban legutóbb megjelent ama híreket, mintha a külföldi bankemberek olyan kijelentést tettek volna, hogy amíg a liberális párt uralmon van, nem adnak kölcsönt Romániának. Ugyancsak cáfolja azokat a híreket is, hogy Ferdinánd király tőle értesült volna ezekről a kijelentésekről. Ez nem felel meg a valóságnak már azért sem, mivel hazaérkezése óta nem is jelent meg audiencián Őfelsége előtt.

Nem emelik

a z utlevél-illetéket.

Csak a kivándorló-utlevelekért kell 2500 lejt fizetni.

(Saját tudósítónktól.) Értihető izgalmat és féltünést keltett az a hír, amely különben bejárta az egész erdélyi sajtót, hogy április elsejétől kezdve az utlevelek kiállítás díját a mai 25 lejről 2500 lejre emelik fel. Képtelennek és fantasztikusnak tűnt fel ez a Bucurestiből jövő híradás és fokozta az ijedelmet még az a megjegyzés is, hogy a jövőben csak három hónapra állítanak ki utlevelet. Az utlevelek megdrágításáról elterjedt hírek szinte pánikszertű hatása az volt, hogy formálisan megrohanták a rendőség utlevélkiállító hivatalát az utlevélkérvényezőök, hogy még lehetőleg április elseje, az új rendelet életbeléptetése előtt szerezzék meg az oly annyira szükséges és olyan drágává vált kis piros könyvecskét. Mára aztán kiderült, hogy az ijedelem alaptalan volt s azt félreértés okozta. A kormány ugyan is most készítette el a ki- és bevándorlást szabályozó törvényjavaslatot. — És ebben meg akarja nehezíteni a főleg Amerikába történő kivándorlást. Súlyosbítni akarja a kivándorlásra szolgáló utlevél megszerzését azal is, hogy akiknek valóban kivándorlásra kell az utlevél, ezért 2500 lejt kiállítás díját kell fizetniük. A rendes utlevelek díja marad a régi és ennek megszerzése is az eddigi eljárás útján történik.

Felfordult világ...

Nagyapó mesél a márciusi hóról, a térről, amely a tavaszban támadt fel újra.

Hatvan esztendő múlva öcsike, aki most még csak az első elemibe jár, maga köré gyűjti az unokáit s azon a részkető hangon, amely az öregeket megkülönbözteti, illetve elválasztja az értelmes gyermekektől, mesélni kezd nekik.

— Ugy bizony, bogaraim, az volt csak a mesebeli szép idő, soha az életben nem tér vissza. Ti azt hiszitek most, hogy nagyapó anzárol, pedig tapintsátok meg az orrát, mindjárt rájöttök, hogy a szintizta igazat mondja.

A természettudósok mostanra már rendbehozták az időjárást s akkor van esőnk, vagy napsugárunk, amikor akarjuk, de az én gyermekkoromban nem így történt. Akkor még ellenőrzés nélkül, felelőtlenül uralkodott a természet s azt csinálta, ami neki tetszett. Mondhatom nektek, hogy kínos szabályszerűséggel volt minden beosztva. Halottak napját a strandon ünnepeltük meg, természetesen fekete trikóban s alig tudtuk magunkat lefűteni a kánikulai melegben. Szerencsére éjfél táján jött néha egy kis zefír s az tűnhetővé tette az életet. Mikulás akkoriban nem jött bundában, meg is sült volna szegény. — könnyű-magyar, bőszára viseletet öltött, meg papucsot, azonban barisnya nélkül.

Ah, be szép is volt bohó gyermekkorom nyara! Nem ismertük az ősz, eső csak népszavazatok árán volt, helyette különös más esett. Franknak, meg líráknak nevezték ezt a csodálatos valámit, mi fölszaladt valahová, aztán leesett. Gyönyörűség volt nézni. Viszonyt a temetések tele voltak bankárokkal, akik minden embert megszólítottak.

— Fogadjá részvényemet.

Mert hogy a könyvekkel együtt azok is estek egész addig, amíg megjelent a hó. Ne higgyétek, hogy az én gyermekkoromban nem volt ilyesmi, ojjé, de még mennyi volt! Március táján elkezdett az idő hűvösödni, a tóban már csak az igazán edzett atléták fürödtek, az emberiség java adósságban és buzaringban uszott.

Márciusban beszerezte a gondos családapa a tüzelőanyagot, szepányiok pedig — aki nem csak családja tekintetében, hanem effektíve is szép volt — minden prüdsége mellett disznó után áhi-tozott.

— Az idén jó későre esik husvét, — mondta Tóth néni, aki nemcsak örök hálával, de jelentékeny összeggel is adósa volt gyöngéd lelkű dédapátóknak, most még enyhe az idő, megromlana a hus, aztán hozok hozok én a nagyságának zsirt is, csak az üdvégny ur viselje gondomat.

Igy mondta Tóth néni már évek óta, a kalendárium példátlan összekompromittálásával és csevegett aratásról is, ámbar ő télen aratott, amikor súlyos testi sérülés miatt be tudta zárni szeretett vejét.

Áprilisban végre jégtáblák kezdtek uszkálni a vizen, a fiatalság izgatottan készítette elő korcsolyáját, este pedig a már befűtött és duruzsló kályha mellett fűveltek, hogy a hó esik e, vagy a buza? Az uccán járó néni, akiket a

strandon nyakig érő ruhában, miderben, harisnyában és magasarku cipőben látam fürödni, most meztelen nyakat alkalmaztak, szalmakalapot hordtak és szándál-alapon hócipőt.

A husvétünnep, április végén, kedves szánkázás: kirándulásokkal teltek el, a folyó pedig csonttá fagyott, szekerek jártak rajta. Komoly, alapos telünk volt, nem olyan hebehurgya, hogy csak jön, bemutatkozik, aztán máris megy tovább. Junius már hozott gyenge olvadást, júliusban pedig megszédült az első ibolyát. A szántóvető ebben a hónapban nagyot nyújtzkodott s ajkán a bizonyos dallal, amelyet száz esztendő óta ken rá minden cvasókönyv, hozzálátott a tavaszi munkához.

Julius szeszélyes volt, gyakran érkeztek elkésett havazások, fagyok és ködök, de a természetben aránylag kis kárt okoztak. A természetet az emberiség csufolta meg, amely ugynevezett politikát játszott és gyűlölködés, irigység

volt tétje. Ma zsong, de akkor tombolt ez a szenvedély, a szívet csupán a zsendülő buza látványa rabolta el.

Novemberben aztán, mire megkezdődött az aratás, elmehettünk nyaralni, kipihenni az esztendő fáradságait. Hát mondom, gyerekek, így éltünk akkor régen, amikor még szép szabályosak voltak az évszakok s a természettudósok nem dirigálták az időjárást protekciót keresők szájaize szerint. Az esőt, meg a napsugarat az Istenke küldte, szükmarkúan ugyan néha, de mindig tudta, hogy mit csinál. Ellenben most állandó a veszedelem, mert ha a szőlőbirtokosok napos időt rendelnek a bogycók megérése érdekében, Szvilengatyin Péronak eső kell, hogy szántani tudjon. Mit csinál hát az okszerű gazda? Megvesztegeti a természettudóst. Ad neki hadikötvényt. Ez olyan, de olyan régiség, hogy sok ezren vannak, akik sose láttak belőle egy példányt sem, akárcsak a Mauritius-bélvegből. (Boh.)

Lebontják az aradi szobrokat.

Április havában megkezdődnek a bontási munkálatok.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi bedeszkázott szobrok lebontása valószínűleg április hónapban megkezdődik. Mint ismeretes, az elmúlt hónapban Vinali váradi szobrász ajánlatot tett a város vezetőségének, hogy 250.000 lejért hajlandó a szobrokat saját felelősségére lebontani. Az ajánlatot elfogadta a városi tanács és jóváhagyás végett prefekturára terjesztette fel. Georgescu János prefekus ma dél-

előtt jóváhagyta az ajánlatot, így semmi tárgyi akadályja nincs a két szobor lebontásának. A város vezetősége a prefektusi végzés átvétele után értesíti az ajánlattevő szobrászt, aki még ebben a hónapban megkezdheti a szükséges előmunkálatokat. A szobrokat ideiglenesen a Kulturpalotában helyezik el, egyben ismét felveszik a tárgyalásokat a szobrok elszállítására ügyében Magyarországgal.

Feburjázott a névtelen levelező diva ja Aradon.

Valósággal sportot űznek az anonim-rágalmazásokból.

Aradon az utóbbi időkben ismét ijesztő módon szaporodott el a névtelen levél-járvány. A posta szorgalmasan kikézbeseíti a leveleket, nem sejtik, nem tudja, hogy hitvány rágalmakat, sértéseket, lassan ölé mérget kézbesít ki. Most egy anonim levelekkel avonoztatott, ismert aradi ember: Striler Ferenc katolikus gimnáziumi tanár adott át nekünk közlés céljaira egy figyelemre méltó érdekes írást. Valahogy az ő kálváriajárása is kicsendül belőle, de kihallatszik minden megrágalmazott szerencsétlen jalkiáltása is. A kis tanulmányt itt adjuk:

„A történelem tanúsága szerint a mérgekkeverők nemi és faji különbség nélkül a társadalom legalacsonyabb rétegeitől kezdve, fel a legmagasabb körökig, valami beteges perverzítással végezték kegyetlen munkájukat. Kivétel nélkül, a legalacsonyabb morális nívón álló individuumok csoportjából toborozódnak. Egy Jager Mari és egy Borgia Lukrécia között a pszichologus semmi különbséget nem talál. Az eszközeik egyformák a céljuk is azonos, csupán a társadalmi elhelyezkedésük különböző. Céljuk: megsemmisíteni, eltenni láb alól azt, aki utban van.

Ez alkalommal nem is annyira a mérgekkeverők fenti fajával, mint inkább a másik csoportjával, a névtelen levélgyártók beteg és degenerált társaságával óhajtok foglalkozni. A „Közöny” nem egy ízben írt már erről a rettenetes té-

méről és még emlékszem: pár hónappal ezelőtt örömmel újságotla, hogy a közhivatalokban ezután az anonim-levelek a papírkosárba kerülnek, a hivatalvezetők nem veszik többé figyelembe a névtelen rágalmakat. Hasonlóképpen a közhivatalokhoz, a komolyan gondolkodó magánemberek is figyelmen kívül helyezik a gyilkos anonim-mérget. Azonban nem lehet egy embertől sem megkövetelni, hogy amikor féltett becsületéről, övéiről, legdrágább kincséről van szó, hidegen forduljon el a neki névtelenül beadott méregtől. Amint Bécsben vagy Berlinben a kokain-mérgezés járványszerűen dühög, ugyanúgy pusztít Aradon a lelkek mérgezése, — a névtelen levélgyártási mániá. És a névtelen levél pusztít, mérgező, öl.

A modern technika vívmányainak eszközét, az írógépet igen alkalmassá tartják erre a célra. Nincsen szükség elferdített írásra, ami esetleg mégis áruló lehet, az írógép a legalkalmasabb sértést vagy rágalmat is szépen lekopogtatja a papírosra. És hogy a levélíró becsületességét még fokozza, igen sokszor idegen és ismert nevet ír levele alá. Tehát nem elég, hogy valakinek a becsületébe gázol, hanem még kitesz egy ártatlan embert is annak a veszélynek, hogy felelősségre vonják. És még egyet. Az anonim mérgek keverői nem az éhez, szegénysorsú emberek soraiban keressendők. Az írógép nem a koldusok verkiéje. És

a mérgek sem készülnek minden-napi szegény halandóknak, hanem vezetőszeretű betöltő egyének részére, akik látják, tudnak, van még erkölcsi érzésük, becsületük és ezért utban vannak. Meg kell már egyszer szüntetni ezt a rágalom-hadjáratot. Le kell szüntetni ezeket a brigantikra, akik megmérgezik a közhivatalokat, rendőrségi, pénzügyi, városi hivatalokat, iskolákat, egyleteket, társadalmat, családot, mindent, ahol becsületes munkásemberek dolgoznak. Ma még nekem, holnap már neked!”

HOGY ALL KÖZÖNY?

1925 március 13-án 100 lejért adták:
Náunk:

2.56 svájci frankot.
9.44 francia frankot.
35.000 belöldi magyar koronát.
3.43 osztrák shillinget.

Zürichben 2.55 frankot
Párisban 9.50 frankot
Budapesen 35.400 koronát

Megszervezik

Arad megye katolikuságát.

A Katolikus Népszövetség egész Erdélyben kiépíti szervezetét.

(Saját tudósítónktól.) A Katolikus Népszövetség Intéző bizottsága gyűlését március hó 11-én tartotta Kolozsváron. Jelen voltak: Dr. Gyárfás Elemér alelnök, dr. Zombory László ügyv. igazgató, dr. Karácsonyi János c. püspök, Miklóss István prelátnak kanonok, dr. Balázs András prel. kanonok, dr. Jakabffy Elemér, dr. Inczedy József tagok. Incze Domokos főesperes és Tóth Balázs főgimnáziumi igazgató mint vendégek és Racz József titkár. Dr. Zombory László ügyv. igazgató részletesen beszámolt a szervezkedés eredményeiről: Arad vidékén 11 községben alakult új szervezet dr. Zombory körútja alkalmával; azután tervbe van véve egy 11 napos körút Maros-Torda vármegyében, melynek eredményeként 22 új tagozat alakulása várható. Háromszékvármegyében is folyik a hónapban a szervezkedés és 16 helyen már meg is alakultak az új tagozatok. Ezenkívül még 11 különböző községben történt új alakulás úgy, hogy ebben az évben 60 új tagozat kapcsolódott be a Népszövetségbe. Csikvármegye szervezkedéséről Incze Domokos főesperes tett jelentést, a háromszékvármegyei szervezkedésről pedig Tóth Balázs főgimnáziumi igazgató. Április első hetében az ügyv. igazgató Csikvármegyében fog körutat tenni, hogy a helyi tagozatok ott is kiépüljenek. Az intéző bizottság örömmel értesült, hogy a szervezkedés ügye olyan szépen halad előre és megbizta ügyv. igazgatót, hogy Arad vidékén még egyszer tagozat körutat

Az ügyvédség becsülete

Levelet hozott a mai posta. Erőteljesen kemény, markáns betűk, világosan tömör szavak. Úgy véd írta és amit írt, a nyilvánosságának szánja. Egy megsértett osztály felháborodását tolmácsolja. Leadjuk a levelet, kommentárt nem fűzünk hozzá, akihez intéződtek a sorok, tudni fogja, miért született meg ez az írás. Az ítéletet pedig a nagyközönségre bizzuk: Következik a levél:

Szerkesztő Ur,

helyet kell kérnem lapjában, mert kegyetlenül megbántottak, lealacsonyítottak, beszennyeztek bennünket engem is, összes ügyvéd kartársamat is. Egyik aradi napilap mai számában *Fekete Tivadar* hírlapíró bejelenté mindenkinék, "akit illet s akít nem illet", hogy: *"Aradon vagytok!"* Szenvedélyes, rapszódikus, ironikus szavakban utasít vissza minden ellene megindított támadást, rágalmat, hitványosságot. Ez rendben van. Ez kimondottan *Fekete Tivadar* hírlapíró magánügye. Mint embernek és újságírónak kötelessége a becsületét megvédeni, mert az általános emberi etika értelmében csak az lehet erkölcsbíró, publicista, támadó és védő, korrupciót üldöző és a társadalmi bünt és fonáksságot ostorozó, — aki maga is tiszta és korrekt ember. Csak az az újságíró vehet tollat a kezébe, hogy a nagy nyilvánosságának írjon, akinek a tolla, a lelke és a karaktere tiszta, mint a svájci gleccserek szüzi hava. Tehát *Fekete Tivadar*nak, a nyilvánosság előtt szereplő és a köznek író hírlapírónak kötelessége a becsületét védeni akár igaz, akár hurkol, vagy vélt támadásokkal szemben.

Cikkében, amelyben bejelenté, hogy: *"Aradon vagytok!"* egyben bejelenté, hogy megbizsa dr. *Tímár* aradi ügyvédet, nyomozza ki rágalmazóit, járjon el ellenük, mossa le a sarat róla. Cikke végén azután egy méltatlan és furcsa gesztussal azt mondja, hogy „ruháját, ha arra sár fröccsent, odaadja a szállodai londínernek, az majd letisztítja a sárt. Ő nem vesződik az ilyesmivel.” Vagyis a jellemére dobált sarat majd letisztítja az „ügyvéd-londíner”. Mi ez?! Ügyvéd? Londíner? a keltőt egymásmellé állítani és analógiát vonni? Hát az ügyvéd munkája a londínerével egyenlő? Az ügyvéd sarat, piszkot, szenny takarít le a jellemről? Hogy vehet magának bátorságot valaki, ilyen durván megsérteni egy kart. *Fekete Tivadar* hírlapíró, jegyezze fel ezeket jól magának, még szüksége lehet rá: az ügyvéd egyetemet végzett, doktorátust szerzett, az ügyvédség társadalmi méltóság. Az ügyvédnek fekete talárja van. Az ügyvéd nem szállodai szolgál, aki durva kafével sarat tisztít le ruhákról, vagy karakterekről, esetleg becsületeiről. Akár akarja, akár nem, meg kell tanulnia ezt, hogy máskor kalapot emeljen az ügyvéd előtt és tisztelettel kérje őt fel védelmére, vagy ügyeinek vitelére.

Köszönöm a helyet és maradok tisztelettel.

„Egy ügyvéd.”

Esküt tett Németország ideiglenes elnöke.

Berlinből táviratozzák: A birodalmi gyűlés mai ülésén Loebe elnök felkérte Simonst, a legfelsőbb törvényszék elnökét, akít az új köztársasági elnök megválasztásáig helyettes elnöknek neveztek ki, hogy tegye le az esküt. Az eskütétel után Simons emelkedett szószékre s hálájának adott kifejezést az iránta való bizalomért s megköszönte a megtiszteltetést. Kijelentette, hogy jogait erélyesen és lelkiismeretesen fogja gyakorolni, hogy méltóságát sértetlenül adhassa át a megválasztandó elnöknek.

Berlinből táviratozzák: A centumpárt ma véglegesen elhatározta, hogy a birodalmi elnökségre dr. Marx volt birodalmi kancellárt, a jelenlegi porosz miniszterelnököt jelöli. A demokraták jelöltje Hellnack badeni államelnök lesz.

Nagy visszaélések az aradi vasutigazgatóságnál.

Bűnös tisztviselők hamis bérnyugták alapján két és félmillióval károsították meg a CFR-t. — Az aradi sziguranca sikeres nyomozása.

(Saját tudósítónktól.) Nagyszabású, nagy furfanggal és vakmerőséggel végrehajtott visszaélést leplezett le az aradi sziguranca hivatal. Tizenhárom felelős állásban levő vasuti tisztviselő, akik különböző állomáshelyeken működtek, nagy agyafurcsággal összejátszva, mintegy két és félmillió lejjel károsították meg az államvasutakat. A nagyszabású bűnügy részleteiről a következőkben számol be a Közlöny munkatársa:

Az aradi sziguranca az utóbbi időkben feltűnt az, hogy *Nyáry Ferenc* aradi üzletvezetői tisztviselő feltűnően költelező életmódot él. Nap-nap után lehetett vele találkozni nyilvános helyeken, ahol szinte két kézzel szórta a pénzt. Egy *Feketesné* nevű barátnőjét is állandóan pénzelle és mint megállapították, átlag naponta két-három ezer lejt is költött. A nyomozás *Vulpe József* aradi sziguranca főnök vezetésével a legnagyobb titokban megindult. Megtudták azt, hogy *Nyáry* mindenkinék azt meséli, hogy egy testvére van Amerikában, aki állandóan küldi neki a dollárokat és ennek következtében folytathat költelező életmódot. A nyomozás folyamán azonban olyan terhelő adatok merültek fel a tisztviselő ellen, hogy letartóztatása vált szükségessé. *Nyáry* eleinte felháborodva tagadott mindent, de a keresztkérdések sulya alatt megtört és bevallott mindent. A bűnös tisztviselő összejátszott *Szentiványi Elemér* temesvári alfőnökkel, *Bíhó Péter*, *Ist Ernő* szentiványi, *Juhász Lajos* tisztviselővel, *Aniilla* Demeter pénztárnokkal, *Zundler József* oravicai pénztárnokkal, *Dennhoff József* ellenőrrrel, *Minosvicsky István* tisztviselővel, *Jova Miklós* boksánbányai alfőnökkel, *Constantinovi Milán* tisztviselővel, *Zmltea Pál* és *Mihucescu Demeter* orsovai tisztviselőkkel és hamisított munkáslisták segítségével nagy összegeket vettek fel, amelyeken megosztottak. A munkáslistába hamis, nemlétező munkások neveit vezették be és felvették utánuk a munkabérekét. A listákat beterveztették a temesvári igazgatósághoz, ahol egy cinkostárs vette át, aki kiutaltatta a pénzeket. A listákat a kiűzés után megsemmisítették, hogy ne maradjon nyom a csalás után. Ily módon több mint két és félmillió lejt sikerült felvenniük a CFR igazgatóság pénztárából.

A letartóztatott tisztviselő valamás alapján *Vulpe* sziguranca-alfőnök és *Stefanescu* komisszár azonnal intézkedést tettek a tisztviselő bűntársainak letartóztatására. A letartóztatás villámcsapás ként hatott a bűnös tisztviselőkre, akik biztonsgban hitték magukat. Ezt különösen az a körülmény is igazolja, hogy a letartóztatásuk napján még felvették két hamisított lista alapján 192.000, illetve 97.000 lejt. A letartóztatottakat az aradi sziguranca kísértek, ahol kihallgatták őket. Beláták, hogy hiábavaló lenne minden tagadás és sorba beismerték üzelmüket. Ma délután jegyzőkönyvet yettek fel a vallomásukról és a sikeres nyomozás befejezése után holnap reggel az ügyészség fogházába kísérik a megtévedt, bűnös tisztviselőket, kik évek óta folytatták üzelmüket és talán még évekig folytathatták volna, ha a feltűnő költelezés rájuk nem irányítja a hatóságok figyelmét.

A különböző kampóskeresztes szervezetek, amelyeknek *Bettauer* működése nem tetszett, nem elégedtek meg avval, hogy híveiket *Bettauer* írásainak bojkottálására hívják fel, amihez kétségkívül joguk lett volna, hanem személyes hajszát kezdtek az író ellen. Hivatalos orgánunk, a „Deutsches Arbeiterpresse”, ez a beteges hajla muak által szereksztett kloaka-ujság többizben nyíltan felhívta a kampóskereszteseket, hogy *Bettauerrel* végezni kell. Ennek legutóbbi számában, ezt ki kell emelni, mivel csakis így lehet a felbujtókat leleplezni, ismételtlen közölte, hogy *Bettauer* ki kell írtani és egyben nagy betűkkel közzé tette *Bettauer* címét, hogy mindenki megtalálhassa, aki engedelmességet akar a gyilkosságra való felbujtásnak. A merénylő egyelőre még tagadja, azonban kétségbevonhatatlan, hogy valamelyik titkos kampóskeresztes szervezet megbízása alapján járt el. Annyit ugyanis máris megállapítást nyert, hogy *Rothstock* tagja volt a kampóskeresztes nacionalista szervezetnek és, miként e párt ifjuságának javarésze, homoszexuális üzelmekben is részt vett. A vádlottak padján valószínűleg ismét egyedül *Rothstock* fog ülni, miként a felbujtók sohasem kerülnek bírák elé.

Dicsekszik a bécsi író gyilkosa.

Kampóskeresztes homoszexuális titkos szervezet határozta el *Bettauer* Hugó meggyilkolását.

(Bécs, március 13.) *Bettauer* merénylője a Landesgericht fogdáijában úgy viselkedik, mintha di cséret és elismerés illetné őt hőstettéért. Ez az elvetemült fiatalember ugyanis a vizsgálóbíró előtt még mindig úgy beszél tettéről, mintha hősi cselekedetet vitt volna végbe. Ma már azonban meg lehet állapítani, hogy *Rothstock* Ottó titkos szervezet megbízásából végzett *Bettauerrel*.

Bécsben már régóta elkezdett propaganda folyik a kampóskeresztesek részéről minden haladást hirdető író, újságíró és politikus ellen. A támadások közepontjában azonban már hónapok óta változatlanul *Bettauer* állott. *Bettauer*ről, az íróról a vélemények eltérhetnek, az azonban elvitathatatlan, hogy tehetségét és nagy népszerűségét nem pusztán saját céljaira használta fel, hanem az elnyomottak s szerencsétlenek szolgálatába állította. *Bettauer*, a publicista nem pártpolitikus, nem szociáldemokrata, nem keresztény, szociálista, talán nem is ismeri az egyes pártok programjait, nem sokat törődött avval, hogy a pártvezérek mit beszélnek, hanem pusztán érző szívű ember, aki felázad mindennemű igazságtalanság miatt és segíteni igyekszik mindenkin, aki segítségre szorul. Ez a nyitja és titka *Bettauer* példátlan népszerűségének és ezért fordult minden tisztességes ember részvéte a jószág és eszme mártírjának betegágya felé.

A különböző kampóskeresztes szervezetek, amelyeknek *Bettauer* működése nem tetszett, nem elégedtek meg avval, hogy híveiket *Bettauer* írásainak bojkottálására hívják fel, amihez kétségkívül joguk lett volna, hanem személyes hajszát kezdtek az író ellen. Hivatalos orgánunk, a „Deutsches Arbeiterpresse”, ez a beteges hajla muak által szereksztett kloaka-ujság többizben nyíltan felhívta a kampóskereszteseket, hogy *Bettauerrel* végezni kell. Ennek legutóbbi számában, ezt ki kell emelni, mivel csakis így lehet a felbujtókat leleplezni, ismételtlen közölte, hogy *Bettauer* ki kell írtani és egyben nagy betűkkel közzé tette *Bettauer* címét, hogy mindenki megtalálhassa, aki engedelmességet ni akar a gyilkosságra való felbujtásnak. A merénylő egyelőre még tagadja, azonban kétségbevonhatatlan, hogy valamelyik titkos kampóskeresztes szervezet megbízása alapján járt el. Annyit ugyanis máris megállapítást nyert, hogy *Rothstock* tagja volt a kampóskeresztes nacionalista szervezetnek és, miként e párt ifjuságának javarésze, homoszexuális üzelmekben is részt vett. A vádlottak padján valószínűleg ismét egyedül *Rothstock* fog ülni, miként a felbujtók sohasem kerülnek bírák elé.

— **Új nyugdíjtörvénytervezet.** Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter ma ismertetni fogja a sajtó képviselői előtt a nyugdíjtörvény tervezetét.

Április 1-ig igazolható az állampolgárság.

E hó végével megtörténik a lista pontos összeállítása Aradon.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi városházán működő állampolgársági hivatalban naponta reggeltől estig dolgoznak a beérkezett kérvények és reklamációk felett. A hiánvosan beérkezett kérvények tulajdonosait beidézik a hivatalhoz, ahol április elsején mindenkinék módjában áll, hogy a hiányzó okmányokat kiegészíthesse. Április elsején a hivatal teljesen befejezi munkáját és az állampolgárságra jogosultak névsorát

kifüggesztik, hogy azt mindenki megtekinthesse. A kifüggesztett névsor ellen a kifogások, illetve felebbeszések negyven napon belül nyújtandók be, a határidő után benyújtott felebbeszékeket nem veszik figyelembe. Negyven nap mulva, illetve a felebbeszékek letárgyalása után az állampolgárságra jogosultak névsora az igazságügyminiszteriumba kerül és csak a miniszter aprobálása után válnak a jogosultak kimondottan román állampolgárrá, s ennek megtörténte után kezdődik majd meg a végleges állampolgári igazolványok kiállításása.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Fetter Irén dalestélye.

Ma este tartja ezidei hangversenyét Fetter Irén a Fehér Keresztben, mely iránt a közönség körében érdeklődés mutatkozik. A művész a Tannhäuser és Mignon operák legjobb árlám kívül s egész sereg szebbnél-szebb dal mellett dr. Szelle Károlynak egy gyönyörű dalciklusát is előadja, ami az ideai hangversenyszézon egyik szenzációja lesz. Jegyek Oláhnál és este a pénztárnál válthatók.

* Az aradi téli színház 6 heti sora a következő: Szombaton délután 4 órakor: Árvácska, operette. Este 8 és fél órakor Rózsalány, operette. Vasárnap délután 2 és fél órakor: Nótás kapitány, operette; 5 és fél órakor: Elcserélt gyermek, moziregény. Este 8 és fél órakor: Nótás kapitány, operette. Jubiláris előadás. Hétfőn: Elcserélt gyermek, moziregény. Premierbérlet 15. Kedden: Drótostót, operette. Horváth Nusi és Győző Alfréd vendégfellépésével. Szerdán: Kis gróf, operette. Horváth Nusi és Győző Alfréd vendégfellépésével. Csütörtökön: Erdészleány, operette. Horváth Nusi és Győző Alfréd vendégfellépésével.

* Az aradi Thália-kabaré heti műsora: Balogh Böske vendégfellépésével: Apatársak.

* Klurina Bertó és Leuer Hubert aradi hangversenye. Ma este tartották hangversenyüket az aradi Kulturpalota nagytermében Klurina Bertó és Leuer Hubert bécsi kamaranékesek. A művészek bemutatkozása a legszebb és legértékesebb siker jegyében folyt le. Nem szabad a hangversenykritikák szokásos és sablonos frázisával megmérni művészüket és különösen nem szabad ezekkel a kifejezésekkel magasztalni Klurina Bertót, aki a legtökéletesebb olasz belcanto iskolát jelenti. A külsőségeikkel is különösen ható művészek gyönyörű műsort adtak. Schubert és Strauss dalok, Weber, Leoncavallo, Wagner, Marschner és Puccini operáirai szerepeltek a műsoron, amelyet a közönség lelkes ünneplésére még ráadásokkal tödött meg. — A zongorakíséretet Freund Leó zongoraművész látta el, aki önálló számokkal is szerepelt és Debussy, Korngold, Sauer műveivel szintén értékes sikert könyvelhetett el magának. A közönség a nagytermet félig töltötte meg. (b. l.)

* A rózsalány harmadszor. Szombaton harmadszor kerül színpadra Verneuil és Caryl „A rózsalány” című operettje, amely olyan hatalmas sikert aratott Aradon. A címszerepét ezúttal is Lengyel Irén játssza, akinek rózsákból készült toalettie külön is feltűnést keltett.

* Árvácska, Szombat délután Zerkovitz nagy sikert aratott újdonsága, az „Árvácska” kerül színpadra, kedvezményes helyárak mellett. Ez alkalommal lép fel betegsége után először Szücs Laci, aki Nagy Pistát játssza. Az Árvácska Lengyel Irén lesz. Fellepnek még Zilahy Lén, Misoga és Kassay.

* Balogh Böske 2 napig játszik még a Thália-kabarában. Inke Rezső kérésére Sebertyén Géza a budapesti Városi Színház igazgatója megengedte, hogy Balogh Böske csak jövő kedden jelenhessen meg a próbákon, így tehát szombaton és vasárnap bucsuzik Aradtól teljesen új műsorrall.

* A Nótás kapitány jubiláris előadása. Vasárnap ünnepel a színház. Délután fél 3-kor kedvezményes helyárakkal 24-edszer és este fél 9-kor 25-ödször rendes helyárakkal megy a Nótás kapitány. Szücs Laci eigányzene mellett énekel.

* Horváth Nusi kedden este kezd meg három estére terjedő vendégjátékát a Drótostóban, Kis grófban és Erdészleányban.

* Alma Moodie, a világhírű ausztráliai hegedűművész nő egyetlen aradi hangversenye március 18-án a Kulturpalotában. Jegyek Oláh Sándor könykereskedésében.

* Az elcserélt gyermek. Georg Kaiser színműve, „Az elcserélt gyermek”, amelyet Karimthy Frigyes fordított magyarra vasárnap este a fél 6 óras előadásban kerül bemutatásra Fekete Irénnel a női szerepben.

Tömeges

kommunista letartóztatás Lengyelországban.

(Varsó, március 13.) Lodzban letartóztatottak 143 kommunistát, köztük 30 asszonyt. A házkutatásoknál sok bolsevik röpiratot és brosurét találtak. A letartóztatottak közt sok külföldi is van. Dombrowa városban a kommunisták üldözésénél tüzharagba került sor a rendőrség és a kommunisták közt, melynél egy kommunista és egy rendőr életét veszítette. Minden jel arra vall, hogy a szovjet-propagandá elérkezettnek látja az időt Lengyelország forradalmosítására. Ez azonban a lengyel hatóságok előlön megtartott.

Ketten

gyilkolták meg Leirer Amáliát.

Jelentkezett a nyomravezető, aki Bollát és Rakovszky-Pötört vádolja a gyilkossággal. — Leirer kártérítést követel letartóztatása miatt.

(Budapest, március 13.) A Leirer-gyilkosság nyomozása Sagulyi Ferenc tegnapi szenzációs vallomásaival teljesen új fordulatot vett. Sagulyit a fogházból a rendőrségre kísérték át a vizsgálat lefolytatása céljából, ahol azonban tagadja, hogy a gyilkosság elkövetésében bármilyen része is volna. A rendőrségnek azonban az a feltevése, hogyha előre nem is, de utólag feltétlenül tudott a gyilkosságról. Bolla Rezső szerepét azonban a rendőrség sokkal súlyosabban ítéli meg és véleménye szerint nemcsak hogy tudott a gyilkosság tervéről, hanem részes annak elkövetésében is. Lehetségesnek tartják azt is, hogy Bolla gyilkolta meg Leirer Amáliát Rakovszky-Pötör Gyula segítségével, viszont ha Pötör volna a tettes, akkor Bolla feltétlenül bűnsegéd volt. Ma a rendőrség megtette az intézkedést, hogy Pötör budapesti barátnőjét állítsák elő és azt hiszik, hogy nála meg fognak találni néhány darabot a Leirer Amáliától elrabolt ruhame-müekből.

Ki a gyilkos?

A rendőri nyomozás megállapította, hogy Bolla Rezső mint villanyszerelő több ízben járt Leirer Amália lakásán s ebből a körülményből következtetik, hogy Bolla a tett elkövetője, ő az egész gyilkosság értelmi szerzője és Rakovszky-Pötör csak segédkezett neki. Ezt igazolja az is, hogy Bollánál egy gyanús türt találtak és valószínű, hogy ezzel követték el a gyilkosságot. Sagulyi részletes kihallgatása során elmondotta, hogy Rakovszky-Pötörrel a balassagyarmati fogházban ismerkedett meg, ahol együtt voltak bezárva. A rendőrség emberei most Bollát igyekeznek teljes beismerésre bírni és egyelőre azt igyekeznek kivenni belőle, hogy hol vannak az eddig még meg nem talált ékszerek. A rendőrség előre megfontolt szán-

dékkal elkövetett rablógyilkosság esetét látja fennforogni, de Bolla minden erre vonatkozó kérdésre tagadóan válaszol.

A nyomravezető vallomása.

Ma különben jelentkezett a rendőrségen Hübsch József, aki elmondotta, hogy március 7-én találkozott egy volt iskolatársával, Helig Józseffel, aki megmondta neki bizalmasan, hogy nem Leirer Lőrinc a gyilkos, hanem Bolla és Pötör. Ezután elmondotta neki, hogy Sagulyi csak a rablásban segédkezett. A gyilkosság után a rablott holmikat Sagulyi lakására, majd onnan a ligethe vitték, ahol elásták. Február 13-án ujjra kiásták a rablott értékeket és Sagulyi lakásán osztogatták. Az ezüstműveket, egy hűdai lakatosnál beolvasztották és a római fürdőnél egy zsinigre kötve a Dunába bocsátották.

— Helig elmondotta még, — folytatta vallomását Hübsch, — hogy december 17-én Sagulyi lakásán volt és akkor azon tanakodtak, hogyan lehetne pénzt szerezni. Benyitott közben Pötör is, aki kölcsönkérte Sagulyi ölmos botját. Valószínű, hogy ezzel követte el a gyilkosságot. Március 9-én hétfőn mindezeket bejelenttem a rendőrfőkapitányságon, ahol azt mondták, hogyha Heliget valahol meglátom, adjam át a rendőrségnek. Kedden észrevettem Heliget az egyik törvényszéki tárgyaláson és azonnal telefonáltam detektívekért, akik azután letartóztatták.

Hübsch kijelentette, hogy feltétlenül követeli Leirertől a kifizetést 20 millió jutalmat, mert ő vezette nyomra a rendőrséget.

Leirer kártérítést követel.

Az ügyészség és a vizsgálóbíró most várják a rendőrség előterjesztését Leirer Lőrinc szabadonbocsátásának ügyében és amint az beérkezik, a vádtanács összeül, amely el fogja rendelni a szabadonbocsátást.

Leirer Lőrinc elhatározta, hogy kiszabadulása után egy milliárd korona erejéig kártérítési pert indít az államkincstár ellen jogtalan letartóztatás miatt.

A spiritiszta médium igazmondása.

Érdekes feleleveníteni azt az esetet, amelyről a Közönség is megemlékezett annak idején és amely alkalmas lett volna arra, hogy a hatóságokat a helyes nyomra vezessék. A gyilkosság felfedése utáni napokban Schenk Imréné, egy irómédium szuggeszciós hatás alatt elmondotta, hogy megjelent nála Leirer Amália szelleme és tudatta vele, hogy a gyilkosát Gyulának hívják, monokliáris visel és jelenleg Pozsonyban tartózkodik. Pötör keresztneve pedig tényleg Gyula, monokliáris is visel, sőt mivel tényleg Csehország felé szökött, az sincsen kizárva, hogy akkor éppen Pozsonyban tartózkodott.

Megbélvezik az ucca leánvait

A csavargótörvény érdekes rendelkezései a társadalom parazitái ellen.

(Saját tudósítónktól.) A csavargások megszüntetésére vonatkozó törvénynek részletes utasítása tegnap reggel érkezett le Aradra. A törvény nemcsak a csavargók elleni intézkedésekre vonatkozik, hanem erélyes kézzel akarja megszüntetni a titkos prostitúciót. A törvény kimondja, hogy ha valakit titkos prostitúción érnek, illetve beigazolódik egy rezzán, vagy egyéb körülmények között elfogott nőről, hogy erkölcstelen életet él, az illetőt a büntető törvénykönyvben előirt elzáráson kívül hajlanyirással büntetik. Kiterjesztik az ugynevezett nők által kitarított férfiak elleni küzdelemre is. Azokat a férfiakat, akikről kiderül, hogy rendszeres foglalkozásuk nincs és a nők kitarítottjai, éppen úgy kezelik, mint az elfogott csavargókat. A büntetés ideje alatt a munkaképes csavargókat ért egyéneket magánosok kikérhetik a rendőrségtől munkára. Ez idő alatt az elítélt köteles a magánosok által minden reábizott munkát elvégezni és ezért kizárólag élelmet kapnak a munkaadótól. A munkaadó minimális összeget fizet az államnak az elítélt munkájáért. A rendőrség által munkára kiadott elítéltek állandó rendőri felügyelet alatt állanak és naponta a munka elvégzése után a rendőrség fogdájaiba kísérik vissza őket. A többször büntetett és javithatatlanul látászó csavargókat a regátba szállítják és kényszermunkára fogják őket.

SPORT

O AAC—ATE és Glória CFR—AMTE kettős bajnoki footballmérkőzések vasárnap, március hó 15-én délután az óvártéri sporttelepen. Ezen nívónak ígérkező első tavaszi bajnoki mérkőzések elé nagy érdeklődéssel tekint városunk sportközönsége. Dél előtt Glória II—AMTE II és AAC II—ATE II szövetségi díjmérkőzések.

HIREK

Vércse és a galamb.

★

Ezopus mesében találhatunk hasonló címeket, amelyek alatt komoly és tréfás, de mindig tanulságos sorok állanak, mert a mesék végén bünhődik a gonosz és pórtul jár a csalárinta. De milyen tanulságos következtetést vonhatunk le abból a naponta megismétlődő tragédiából, amely az aradi Thököly-téri galambtársadalomnak életét teszi elviselhetetlenné. A görög keleti templom tetején lévő nyílásokban fészkelnek évek óta a szelid galambok, amelyek ilyenkor turbékolva, szerelmeskedve üdvözlők az ébredő természetet. Életüket nem zavarta semmilyen külső vagy belső emóció, nyugodtan, boldogan és meglegedetten szedegették fel naponta a piac elinullott maradványait. De a múlt hét elején este úgy hat óra után vége szakadt boldogságuknak. Az alkonyuló égből egy vérszomjas, vijjogó vércse csapott a szelid galambok közé, egyet megragadott közülük és villámgyorsan elült az esti homályban és csak egy-két levegőben libegő galambtoll jelezte, hogy tragédia történt. A galambok mesébeni sárkánya azóta naponta megköveteli a maga áldozatát. Pontosan minden este hat óra után megjelenik, lecsap a magas égből, megragad egyet a mezei galambokból és eltűnik vele. Menekvés nincs előle. Következésképpen, végzetesen pusztítja a szelid galambokat és a járókelők már tudják, hogy este hat óra után véres színjáték ismétlődik meg. Csoportokba állanak és türelmetlenül várják a biztosan eljövő vércsét. „Szegény kicsi galambok” sajnálkoznak az emberek. De ha a vércse egyszer nem jönne, biztosan elégedetlenül és csalódottan távoznának, bosszankodva egy elmaradt „élvezet” miatt.

— Visszaérkezett Arad polgármestere. Dr. Angel István Arad polgármestere két hétig tartó bucarestii utjáról ma Aradra érkezett. A polgármester több fontos városi ügyet intézett el az illetékes minisztériumokban.

— Arad képviselője a kamarai reformról. Bucurestiből jelentik: A kereskedelmi és iparkamarák reformjáról szóló törvényt most terjeszti a kormány a parlament elé. A törvénytervezet eddigi ismertetéséből kitűnik, hogy az új kamarai törvény ha nem is teljesen, de súlyosan megbénítja a kamarák autonómiáját. Zima Tibor Aradváros képviselője az erdélyi iparkamarák megbízásából a parlament mai ülésén hatalmas beszéd keretében fog rámutatni a törvénytervezet sérelmes szakaszaira. Együttai interpellációt is intéz a belügyminiszterhez a megyei és városi nyugdíjasok ügyében, akik már hónapok óta nem kapják nyugdíjaikat.

— A magyar ellenék a választójog ellen. Budapestről táviratozzák: A parlament választójogi bizottságának mai ülésén a passzívitasban levő ellenzéki blokk képviselőiben Váczonyi Vilmos és Szilágyi Lajos megjelentek és részt vettek a vitában.

Új illetékekkel terhelik Arad kereskedelmét.

Arad város vezetősége félszázalékos értékvényt akar kivetni. — Amikor kétmillió hiányt húszmillióval akarnak fedezni.

(Saját tud.) Arad város költségvetését, — amint az ismeretes — a belügyminiszter csak bizonyos módosításokkal, illetve tördésekkel hagyta jóvá. A miniszter a városi költségvetésből több bevételi forrást törölt és ilyen módon mintegy 1 millió 800 ezer lejes hiány állott elő. A miniszter egyben mindjárt tanácsot is adott a városnak, hogy milyen módon pótolja a költségvetésből törölt egymillió nyolcszáz ezer lejes és egy új jövedelmi forrást jelölt meg. Azt ajánlotta a miniszter, hogy ezentul minden Aradról kivitt vagy Aradra behozott áru után félszázalékos értékvényt vegyenek és az így nyert összeg bőségesen fogja fedezni a hiányzó összeget.

Arad város vezetősége rögtön hozzávetőleges számítást csinált és kiderült, hogy az értékvényt alkalmazásánál hatalmas összegekről lenne szó, olyan összegekről, amelyek nemcsak bőségesen fedeznék az 1.800.000 lejes, hanem sokszorosan nagyobb bevételeket biztosítana a város részére. A városi tanács a miniszteri javaslat értelmében ugyanis szabályrendeletet is készített az értékvényről, de azt tanulmányozás, illetve véleményadás céljából megküldötte az aradi kereskedelmi és iparkamarának, mint hivatalos kereskedelmi testületnek azzal, hogy ő maga kissé túlságosan soknak, terhesnek látja az így előálló bevételi összeg nagyságát. A kamara alapos tanulmány tárgyává tette a kérdést és kiderült, hogy ha a város végrehajtja a félszázalékos

értékvény rendszerét, akkor évente közel 20—25 millió jövedelemhez jutna. Ez természetesen újabb súlyos terheket róna az amúgy is ezer nehézséggel küzdő kereskedelemre és miután a kereskedők kénytelenek lennének ezt az újabb adót áthárítani a fogyasztó körére, ez csak újabb általános drágulást és ezzel kapcsolatban elkeseredést vonna maga után, ami nem érdeke sem a városnak, sem államnak, mert a konszolidációnak első és legfontosabb érdeke az élet olcsóbbá tétele, amit viszont újabb és újabb hirtelül adókkal igazán nem lehet elérni. A kamara ilyen értelemben válaszolt a város ártatára és szakszerűen kimutatta, hogy mik azok az okok, amik miatt ezt a tervet nem lehet és nem szabad végrehajtani.

Ezzel egyidejűleg pedig Zima Tibor kamarai főtitkár, Arad város képviselője, aki most Bucurestiben tartózkodik, eljár az illetékes minisztériumban, hogy a miniszter terve eljuttatására bírja és rámutasson azokra a nehézségekre, amelyek egy ilyen terv megvalósulása esetén keletkeznének. Zima képviselő ezenkívül a parlamentben interpelláció alakjában is szóvá teszi az aradi kereskedők sérelmét.

Valószínűnek tartjuk, hogy Arad város képviselőjének akciója sikerrel fog járni, — a minisztériumban ad acta teszik ezt a tervet és a miniszter, vagy a város fog találni más módokat is, amellyel az 1 millió 800 ezer lejes hiányt pótolni tudja.

Hárommillió lej — hatmillió osztrák koronáért.

Érdekes valutapör a nagyszabeni Albina és a Wiener Bankverein között.

(Bécs, március 13.) Érdekes valutapör foglalkoztatja a bécsi kereskedelmi bíróságot. A Wiener Bankverein 1919. augusztus 17-én — tehát még az osztrák korona nagy krachja előtt — a nagyszabeni Albina-banktól — hárommillió lejt vásárolt az akkori kurzuson, amely szerint a lej két osztrák koronának felelt meg. Azóta a lej már mintegy három és félszázszorosát éri az osztrák koronának. Az osztrák korona krachja után a nagyszabeni bank vezetői ürügyet kerestek arra, hogy kényhassanak a kötelezettségeik alól. Csakhamar találtak is, még pedig egyszerre kettőt. Az egyik ürügy az volt, hogy a kötelezettség csak az Albina vezérigazgatója írta alá, szabály szerint azonban az ilyen kötelezettségek két igazgató aláírásával kell ellátva lenniük. A másik ürügy az volt, hogy lejtnek külföldre való áttutalása a román kötelezeteibe ütkö-

zik. A Wiener Bankverem erre pert indított a bécsi kereskedelmi bíróságon és hivatkozott arra, hogy a kötelezéstől eltekintve, az összes erre vonatkozó leveleket mindig az Albina két igazgatója szignálta cégjegyzés szerint, azon kívül nem is kívánja azt, hogy a három millió lejt átutalja, hanem hajlandó azt a román devizarendeletek értelmében Nagyszabeni-ben átvenni. A nagyszabeni pénzügyintézet mindazonáltal nem akarta az üzletet perfektálni, mire a kereskedelmi bíróság ítéletet hozott, amellyel kötelezte az Albina-t, hogy fizessen három millió lejt, azaz körülbelül egy millió osztrák koronát a Wiener Bankveremnek hat millió osztrák korona ellenében. A kereskedelmi bíróság ítéletét az Albina megfélembreztette, mire a felelősségi tanács most az ügyet foglalkozva, megsemmisítette az elsőbbségi ítéletet és új tárgyalást rendelt el.

— A villanyreklám okozta a pesti tüzet. Budapestről táviratozzák: Az Oktogon-téri tüzvész helyszínén megtartott tüzvizsgálat kérését kizáróan megállapította, hogy a tüzért a ház tetején elhelyezett villanyreklám tulajdonosát, a Modano-céget terheli a felelősség. A tüzvészrel kapcsolatban a főváros tanácsa elhatározta, hogy az összes háztetőkön elhelyezett villanyreklámok működését mindaddig betiltja,

amíg tűzbiztonságukat ismét felül nem vizsgálják. Vincze Gyulát, a hivatalának áldozatául esett tüzoltót a főváros maga halottjának tekinti és a főváros költségén temeteti el. Az Oktogon-téri tüzvész eddig ismeretlen okozói ellen különben büntető eljárást indítanak.

— „Itália” csemege- és fűszerüzlete a mai napon megnyitott Arad, st. Alexandri 1. (Salaczau.)

— Közvádas ügyek a törvényszékhez tartoznak. Ma igazságügyi rendelet érkezett az aradi járásbíró-sághoz, amely szerint a közvádas képező büncselekményeket a törvényszék hatáskörébe utadják és így a járásbíró-ság ezután nem tárgyal közvádas ügyeket.

— Az aradi lakáshivatal felhívása. Az aradi prefektúrán működő lakáshivatal ezután közli, hogy március 27-ig a lakásbizottság nem tart filést és eddig az időpontig a lakáshivatal még információkkal sem áll a közönség rendelkezésére. A kétheti időközti a restanciák feldolgozására használják fel.

— Xenopol-ünnep Aradon. A kultuszminisztériumnak egy megbízottja érkezett a napokban Aradra és tárgyalásokat folytatott a város vezetőségével a Xenopol-ünnepély megtartása ügyében. — Május 17-én ugyanis minden nagyobb városban Xenopol-ünnepélyt tartanak, amelybe Aradot is beakarja kapcsolni a minisztérium. A nagyszabású ünnepeken részt vesznek a katonai és polgári hatóságok vezetői, az egyházak fejei, valamint a miniszter megbízottja. Az ünnepek keretében leplezik le a Kulturpalotában lévő Xenopol-szobrot.

— Nagy tűz a krakkói repülőtéren. Krakóból jelentik: A krakkói repülőtéren nagy tűz pusztított, a mely elhamvasztotta a hangárt és hat repülőgépet. A raktárakban levő benzintartályokat a tűz feirobbantotta. Az anyagi kár nagy. A rendőrség bevezette a vizsgálatot a tűz okának kiderítésére.

— Ujból letartóztatták a nagylaki gyilkos nábot. Megirtuk nemrég, hogy Flocos Péter nagylaki milliomos gazdálkodót az aradi törvényszék három évi börtönbüntetésre ítélte, mert agyonlőtte leányának udvarlóját Ivascu Péter tanítót. Az ítélet jogerőre való emelkedéséig a törvényszék szabadlábra helyezte a parasztmilliomost. A vádat képviselő ügyész úgy az ítélet, mint a szabadlábrahelyezés ellen felebbezést jelentett be a timisoarai táblához. A tábla egyelőre csak a szabadlábrahelyezés ügyével foglalkozott és elrendelte, hogy Flocos Pétert újból tartóztassák le. A nagylaki parasztmilliomost ma az aradi ügyészség fogházába kísérték.

— Megszűnt a kényszeregyezés. Ma érkezett meg az aradi törvényszékhez az igazságügyminiszteri távirati rendelkezés a kényszeregyezések megszűnéséről. Ennek értelmében ma utasítás ment az aradi törvényszék cégbíróságához, amely szűri a folyamatban levő kényszeregyezési ügyeket még letárgyalják, a mai naptól kezdve azonban többé nem fogadnak el kényszeregyezési kérelmeket.

— Halálos baleset. A Radna melletti solymosi kőbányában Luca György csuci munkás alatt beomlott egy bányarés. Az alázuhán köztömeg a szerencsétlen embert apyon nyomta. A vizsgálat megindult, hogy mi okozta a szerencsétlenséget.

— Nagy hideg, szél és rossz idő károsan hatnak a gyöngéd arcborra. Ha mosdóvizünkbe eredeti MACK-féle KAISER BORAX-ot keverünk, megvédjük a bőrt a káros behatásoktól.

Uj Michelikatalogus megérkezett Sándor hírlaprodában Arad, 10199

= Véget ér a román-jugoszláv vasúti tanácskozás. Szombaton ér véget Temesváron a román és jugoszláv államvasúti megbízottak között folyó konferencia. A konferencia célja a két állam közötti személyes teherforgalom egyszerűsítése volt.

— **Templomot kapnak a ségáltak.** Több száz aláírással érdekes kérvény érkezett a napokban az aradi görög keleti egyház vezetőségéhez. A kérvényben elpanaszolják a ségai öregek, hogy gyenge lábukkal nem képesek még vasárnap sem bemenni a belvárosban lévő templomba és ezért soha sincs alkalmuk az egyházi szertartásokon résztvenni és lelki vigasztalásokban részesülni. — Kéri az öregek az egyház vezetőségét, hogy részükre Ségában templomot építsenek. A görög keleti egyház a város vezetőségéhez fordult a ségai öregek kérésével és kért egy ségai használaton kívül álló iskolaépületet, hogy azt kápolnává alakíthassák át. A tanács a kérvényt a mérnöki hivatal elé terjesztette véleményezést véget. A mérnöki hivatal megbízottai kiszálltak Ségában és az iskolaépület kápolnává való átalakítását javasolták a városi tanácsnak. A tanács legközelebbi ülésén foglalkozik az előterjesztéssel.

— **Felmentett aradi cukrászok.** Az aradi árdrágító bizottság előtt ma több aradi cukrász állott, akiket Liceanu rendőrfelügyelő jelentett fel, mert, feljelentése szerint, az előírtnál kisebb téstát sütöttek. A bíróság Hacker Mór törvényszéki szakértő véleményének meghallgatása után a cukrászokat felmentette.

— **Béreljen Kerpel könyvtárában!** — **Az Aradi Háztulajdonosok Szövetsége** 1925. március 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja meg évi rendes közgyűlését a városháza nagyteremében.

— **Kabarémegnyitó.** Ma, szombaton este nyílik meg elsőrendű műsorral a Metropol-kabare. Minden nap reggelig nyitva. Elsőrendű tagok.

— **Millió magyar részvények.** Budapestról jelentik: Amióta Krausz Simon a Tőzsdeklub közgyűlésén bejelentette a részvénydeflációt, élénk érdeklődés tárgya, hogy mely vállalatok szerepelnek nagy részvénytulajdonosként a tőzsdén. Őt és egynegyedmillió címlete van a Magyar-Olasz Banknak, ötmillió a Cseh Banknak, utána a Városi Bank következik 3,750.000 darabbal és a már elhatározott tranzakció lebonyolítása után az Angol-Magyar Banknál is 3 és fél millióra fog emelkedni a részvénytulajdon. A Merkurnak két és félmillió, a Lészámítolóbanknak és Fabanknak kétfélmillió részvénye van. A pénzügyminisztereknél kívül egyéb vállalatok is dicsekedhetnek nagy részvénytulajdonokkal. Így a Just Izzó 3,6 millió, a Baróti 3 millió, a Lichtig két és félmillió darabbal rendelkeznek. Az ellenkező póluson állnak a legkisebb részvény mennyiséggel a Pesti Könyvnyomda, amelynek ezer részvénye van, a Zsíró 1250, a Fiumel Rizshántoló 2595, a Pannonia viszontbiztosító részvény 3680, a Fiumei Cserző 4200, az Első Ma-

Az ébredők követték el a csongrádi bombamerényletet.

A központ pogromra izgatta a szervezeteket.

(Budapest, március 13.) Mint emlékeztetés, a csongrádi bombamerénylettel vádolt ébredőket a szolnoki törvényszék felmentette a vád alól. Fényes László a *Népszavában* most közzétette az Ébredők központi választmányának a csongrádi ébredőszervezethez intézett levelét, mely instrukciókat tartalmaz arra vonatkozólag, hogyan járjanak el a zsidókkal szemben. A levél, melyben többször is utalás esik a bombapör főváltójának, Pirooska főhadnagyának személyére, így szól:

A *Csongrádi Éme Igazgatóságának!* Jelen levél átadásával megbízott bajtársunk szóbeli utasításait mindenestre fogadjátok meg, miután ő a központ részéről teljhatalmu megbízással rendelkezik és egyes bizalmas utasításokat csak szóbelileg közölhet. A megérkezését, helyesebben e levél átételét a központtal haladéktalanul tudassátok.

A mellékelt nyomtatványon a szervezés keresztülvitelére pontos utasításokat nyertek. A nemzetvédelmi osztály fölállítására a szegedi katonai körlet „T” osztályával lépjetek haladéktalanul érintkezésbe, ahonnan egy tisztet hozzátok küldenek. A *politikailag*

gyar Biztosító 8000, a Hungária-szálló 8750 és a Haltenyészto 9000 részvényt.

Harc a genfi jegyzőkönyv körül.

Chamberlain nagy beszéde a népszövetségi tanácsban.

(Genf, március 13.) Chamberlain angol külügyminiszter párisi tárgyalásai után Genfben érkezett, hogy résztvegyen a népszövetségi tanács ülésén. Az angol külügyminiszter nagy beszédet mondott, amelyre Briand válaszolt elsőnek, aki kijelentette, hogy a francia kormány szigorúan tartja magát a genfi jegyzőkönyvben foglaltakhoz, de hajlandó azok kiépítéséről tárgyalni. Neki az a felfogása, hogy a jegyzőkönyv elvetése elkedvetlenítene a nemzeteket. Franciaország hajlandó ugyan tárgyalni az egyes pontokról, azonban magához a jegyzőkönyvhöz ragaszkodik. Scialoja olasz delegátus volt a második hozzászóló, aki hibáztatta a jegyzőkönyv merev jogi felépítését, különösen a békés államok megbüntetésére vonatkozó rendelkezéseket illetőleg. Nem mindenben ugyan, de azért sok tekintetben csatlakozik

exponált zsidók lakását, ismeret-ségi körét és magánviszonyait tartásuk nyilván és evv esetleges pogrom idején legelőször azokat keressétek.

A zsidókkal pakáló keresztényeket mindenhol lehetlenné kell tenni, mert azok sokkal többet ártanak, mint maguk a zsidók. A zsidók mulatozását, társadalmi életét minden eszközzel akadályozzátok meg és szükség esetén erőszakkal értsétek meg, hogy nem tűritek szennyes pénzügyi filozofiaját. A Korona- vagy Magyar király-vendéglőben — központunkhoz beérkezett jelentések szerint — a zsidó tulajdonos állandóan nagy dinom-dánomokat rendeztet, ahol az Ébredőket és a Hadsereget nyíltan gyalázzák és szidalmazzák.

Ne tűrjétek tovább, akadályozzátok meg ököllet, ha kell, fegyverrel, hogy olyan nyíltan és elvetemülten munkálkodjanak ellenetek, városotok szívében. Pirooska főhadnagy megírta nekünk, hogy intézkedett már és mi várjuk is a jelentését.

Bajtársi üdvözléssel az Éme választmányára nevében *Herkuv Tibor s. k. Lukácsovich Lajos s. k.*

Chamberlainhoz, bár fentartja azt a hitét, hogy a jegyzőkönyv elfogadása lenne a legüdvösebb. Olaszország hajlandó közreműködni a jegyzőkönyv rendelkezéseinek keresztülvitelében, de a rendelkezéseket még egyszer pontosan felül akarja vizsgálni.

A halott felesége.

Hogyan lett az elvált asszonyból az elhunyt özvegye.

(Kassa, március 13.) Jogi szempontból rendkívül érdekes ítéletet hozott a napokban a kassai ítélőtábla. Az érdekes eset előzményei a következők: Prerovszky Viktor, a kassai leánygimnázium igazgatója a múlt év decemberében öngyilkos lett. Feleségétől különváltan élt, válópör folyt közöttük és a kassai törvényszék közvetlenül az öngyilkosság előtt mondta ki a válást a feleség hibájából. Az asszony az ítélet kihirdetése és a közben megtörtént öngyilkosság után felebbezéssel élt a táblához és kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a halottal való házassága érvény-

benhagyását. A tábla hosszas tanácskozás után helyet adott az asszony kérelmének, mert a házassági törvény és a polgári perrendtartás értelmében: „a válás nem mondható ki, ha a házastársak egyike a válópörbeli ítélet jogerőre emelkedése előtt meghal.” Az asszony férje halála után azért kérte, hogy ne tekintésék elváltnak, hanem özvegynek, mert igényt tart férje elég tekintélyes összegű nyugdíjára. Így tehát megtörtént az az érdekes eset, hogy a törvényszék elválasztott valakit az élőtől, a tábla pedig hozzáadta a halotthoz.

S A K K

Rovatvezető: Dr. Jany Géza.

71. SZABÁLYTALAN MEGNYITÁS. Játszották Győrött 1925. januárban. Világos: Chalupetzky. Sötét: Bakonyi.

1. e2—e4, Hg8—f6. 2. e4—e5, Hf6—d5. 3. Ff1—c4, Hd5—d6. 4. Fc4—b3, d7—d5. 5. D2—d4, Fc8—f5. 6. Hg1—e2, e7—e6. 7. 0—0, c7—c5. 8. c2—c3, Hb8—c6. 9. Fc1—e3, c5—c4. 10. Fh3—c2, g7—g6. 11. Hb1—d2, h7—h5. 12. Kg1—h1, Hc6—e7. 13. Fe3—g5, Vd8—d7. 14. Fg5—f6, Bh8—g8. 15. He2—g3, Ff5—c2. 16. Vd1×c2, h5—h4? 17. Ff6×h4!, He7—f5 (Ha sötét g6—g5-tel a futó megnyerésére játszik, úgy 18. Hg3—h5 nyer. A gyalogáldozat tehát inkorrekt) 18. Hg3×f5, g6×f5. 19. Ba1—e1, Bg8—g4. 20. Hd2—f3, Ff8—e7. 21. Fh4×e7, Vd7×e7. 22. Be1—e3, 0-0-0. 23. Hf3—g1, Bd8—g8. 24. Be3—g3, Bg8—h8. 25. Bg3×g4, f5×g4. 26. Vc2—d2, Ve7—h4. 27. h2—h3, g4×h3. 28. Hg1—h3, Hb6—d7. 29. Bf1—e1, f7—f5. 30. e5×f6, Hd7×f6. 31. Kh1—g1, Hf6—e4. 32. Vd2—f4, Vh4×f4. 33. Hh3×f4, Bh8—h6. 34. f2—f3, He4—g5. 35. Be1—e3, Bh6—f6. 36. Be5×g5, Bf6×f4. 37. Bg5—g7, e6—e5? (Mire való ez? Feladni egyszerűbb.) 38. d4×e5, d5—d4. 39. c3×d4, Bf4×d4. 40. e5—e6, Bd4—d2. 41. Bg7—g8+. Sötét feladja.

72. SZABÁLYTALAN MEGNYITÁS.

Játszották Győrött, 1925. februárban. Világos: Chalupetzky. Sötét: Lassányk. 1. e2—c4, Hb8—c6 (Greco közli először nyomtatásban, ötven év előtt „Fischer megnyitás”-nak hívták, legújabbban Niemzowitsch magáról nevezte el!) 2—d2—d4, d7—d5. 3. e4—e5, f7—f6. 4. f2—f4, Fc8—f5. 5. c2—c3, e7—e6. 6. Hb1—d2, Hg8—h6. 7. g2—g3, Ff8—e7. 8. Ff1—h3. 9. Fh3×5, e6×f5. 10. Hg1—h3, Hc6—a5. 11. Hd2—f3, c7—c5? 12. d4×c5, Hh6—g4? 13. b2—b4, Ha5—c4. 14. Vd1—d4, Bf8—e8. 15. 0—0, f6×e5. 16. f4×e5, Hc4×e5. 17. Hf3×e5, He4×e5. 18. Hh3—f4, Fe7—f6. 19. Vd4×d5+, Kg8—h8. 20. Vd5×67, He5—d3. 21. Bf1—d1, Ff6—d4+. 22. Kg1—f1, Be8—e7. 23. Vb7—b5, Be7—e1+. 24. Bd1×e1, Hd3×e1. 25. Fc1—b2! He1—c2. 26. c3×d4. Sötét feladja.

— **Bebalzsamozták Kina elnökének holttestét.** Pekingből táviratozzák: Sun-Yat-Sen, az elhunyt kínai felkelővezér, aki tudvalevően összeköttetésben állott az orosz bolsevistákkal, még halálos ágyán is fontos okiratokat írt alá és titkos parancsokat adott pártja vezéreinek. Utolsó kívánsága az volt, hogy Leninhez hasonlóképpen az ő holttestét is balzsamozzák be és Nankingban temessék el.

Komédiás gyermek.

Nagy cirkusz film!

Rendezte:

KERTÉSZ DEZSŐ.

Főszerepben: MARRY KIDD.

Vasárnaptól az aradi APOLLOBAN.

Megérkeztek az „ORIENT” divatáruházba, ARAD, Strada Alexandri (Salacz-noca) sarok Coovarcotok, Boerberik, szövetségességek és selyemkelme különlegességek. Férfi szövetek nagy választékban.

KÖZGAZDASÁG

Milliárdos forgalmak a nemzeti bank fiókjaiban.

Adatok a Banca Nationala 1924. évi jelentéséből.

(Saját tudósítónktól.) Most jelent meg a Banca Nationala 1924. üzletéről szóló jelentés, amely érdekes adatokat tartalmaz arra vonatkozólag, hogy a Nemzeti Bank mennyiben támogatta olcsó kihelyezéssel az egyes gazdasági és kereskedelmi centrumokat. A jelentés szerint a Banca Nationala aradi fiókját az elmúlt tíz év folyamán az aradi piacon 259 millió lejt helyezett ki váltóleljeszámítás formájában. A kihelyezett 259 millió jelentékenyen hozzájárult a helyi piac egészséges gazdasági vérkeringésének előmozdításához. **Temesváron 1 milliárd és 135 millió volt a váltókihelyezés,** ami természetes következménye annak, hogy ez a város a Bínát ipari és kereskedelmi központja. Érdekes, hogy az aradi fiókját ennek az egy eszaktónak a folyamán majdnem egy milliárdos forgalmat bonyolított, amennyiben pénztári forgalma összesen 923 milliót tett ki. A te-

mesvári fiókját pedig 2 milliárd és 969 millió forgalommal szerepel. Az évi jelentés kiterjeszkedik a bankjegykibocsátás mérvére is és eszerint a bankjegyforgalom az 1924. év elején 17 és háromnegyed milliárd volt, míg az 1924. év végén, december 20-ikával már 19 és fél milliárd volt a forgalomban levő bankjegyek névértéke. A jelentés a bankjegykibocsátás okát a pénzülkére vezeti vissza és megemlékszik arról is, hogy a takarékbetétek tulajdonosai valósággal ostromszerűen rohanták meg a bankokat, hogy pénzüket ők helyezték ki sokkal magasabb kamattal, mint amennyit betétek után kapnak. Elégtétellel állapítja meg a jelentés, hogy dacára a pénzkrisisnek, az elmúlt évben is változatlanul fenntartotta a hat százalékos lezárolási kamatlábat. Ezt továbbra is fenn akarja tartani a bank, mert ezzel a magánkamatlábok emelésének elfajlását akarja ellensúlyozni.

A Közgazdasági Bank Rt. Temesvár közgyűlése.

Hétfőn délelőtt tartotta meg a Közgazdasági Bank, ez a piac kereskedői által különösen kedvelt, jónévű intézet saját székházában rendes évi közgyűlést, Szana Zsigmond igazgatósági elnök elnöklése alatt, ki a jegyzőkönyv vezetésére Rosenthal Mór dr. intézeti ügyész, míg annak hitelesítésére Goldstein Rezső és Auscher Mór részvényeseket kérte fel.

Nyiri Jenő vezérigazgató terjesztette elő az évi jelentés és zárszámadásokat, melyekből megállapítható, hogy az intézet az 1924 esztendőben igen sikeres munkát fejtett ki és a pénzkrisis idejében a piac kereskedőinek jelentős szolgáltatásokat teljesített. Az 1924. évi mérleg az azelőtti év mérlegével szemben az üzleti élet munkáigában jelentékeny emelkedést tüntet fel, úgy, hogy a közgyűlés az előbbi évnél magasabb osztalékot, vagyis 20% részvényenként 20 lej fizetését határozta el.

A felügyelő bizottság jelentését Mezin Valeriu dr. felügyelő bizottsági tag olvasta fel, amit a közgyűlés szintén tudomásul vett és úgy az igazgatóságnak mint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadta.

Szana Zsigmond-elnök javaslatára a közgyűlés Nyiri Jenő vezérigazgatónak és a tisztviselői karnak az intézet érdekében kifejtett sikeres működésükért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, mire a közgyűlés véget ért.

Zürichben 2.55, Párisban 9.50 a lej kurzusa.

HELYI VALUTAÁRAK. (Március 13.) Francia frank 10.70, svájci frank 39, dollár 204, angol font 960, szokol 6. lira 8.20, dinár 3.25, osztrák shilling 29.20, márka 49, magyar kor. 350. **Kifizetések:** Páris 10.70, Zürich 39, Newyork 205, London 980, Prága 6.15, Milanó 8.38, Belgrád 3.32, Bécs 29.15, Berlin 49.50, Bu-

dapest 348.

ZÜRICH TÖZSDENYITÁS.

(Március 13.) Amsterdam 207.025, Newyork 518.62.50, London 2655, Páris 26.55, Milanó 21.03.75, Prága 15.40, Budapest 0.0072, Belgrád 8.35, **Bucuresti 2.55,** Varsó 0.0001, Bécs 0.007305.

ZÜRICH TÖZSDEZÁRLAT.

(Március 13.) Berlin 123.50, Amsterdam 207, Newyork 518.62.50, London 2482, Páris 26.52.50, Milanó 21.02.50, Prága 15.40, Budapest 0.0072, Belgrád 8.35, **Bucuresti 2.55,** Varsó 0.0001, Bécs 0.007305.

BUCURESTI TÖZSDEZÁRLAT.

(Március 13.) **Kifizetések:** Páris 10.57, London 984, Newyork 205.75, Milanó 8.40, Zürich 39.75, Bécs 29.20, Prága 6.14. **Valuták:** Napoleon 755, aranyárka 48, leva 1.37, török lira 1.03, angol font 965, francia frank 10.65, svájci frank 38.50, lira 8.35, magyar korona 0.0027, szokol 5.95, osztrák korona 23.25.

BUDAPESTI ÉRTEKTÖZSDEZÁRLAT. (Március 13.) Magyar Hítel 400, Osztrák Hítel 158, Salgó 550, Rima 144, Ganz-Danubius 2.670, Köszén 3.210, Kereskedelmi Bank 1.128, Schlick 42 és fél, Cukor 2.225, Csáky 7, Ofa 455, Szlavonia 64, Hazai Takarékb. 2.700. — (A számok ezresekben értendők.)

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS ÁRFOLYAMA. — (Március 13.) Prága 2146—2158, szokol 2126—2146, Belgrád 1158—1166, dinár 1138—1160, Newyork 72.040—72.170, dollár 71.840—72.470, Páris frank 3714—3738, **Bucuresti lej 352—354,** Milanó lira 2919—2937, Bécs osztrák korona 101.45—102.05.

— Mai hetipiac. Élénk forgalom mellett zajlott le a mai hetipiac. Az árak a következőképpen alakultak ki: burgonya 4—5—6 lej, vaj 100—130 lej, alma 6—12 lej kilogrammonként, tojás 1.20 darabja, paszuly 10 lej, tejfel 30—35 lej, tej 5—6 lej literje, tehénturó 16—18 lej, juhturó 35 lej

kilogrammonként. A baromfipiacon a sovány liba 220—280, ruca 120—140 lej volt párja. A kövér liba 220—260, kövér ruca 140—150 lej darabja, tyuk 90—120 lej párja. A terménypiacon a kukorica 470—480, árpa 760—770, zab 690—700 lej volt métermázsája.

— Aradon is emelik az egységes kenyér árát. Az aradi terményellenőrző bizottság legutóbbi ülésén szóba került az, hogy a város lakossága nem vásárolja eléggé az egységes típusu kenyeret. A bizottság elhatározta, javaslatot tesz a városi tanácsnak, hogy engedélyezze hetenként kétszer a régi típusu félbarna kenyér sütését. Egyben indítványozza, hogy az integrált liszt árát 12 lejről 14-re és az egységes kenyér árát 11 lejről 13-ra emelje fel.

Örökség, amelyen nincs áldás.

Különös bonyodalmak egy aradmegyei munkás 5000 dollárja körül.

(Saját tudósítónktól.) Bonyolult és nem mindemapi amerikai örökösödési ügy foglalkoztatja az aradmegyei Járcos községek lakosságát. A háború előtt egy Járcos községbeli munkás Cris tea Demeter kivándorolt Amerikába, de otthon hagyta feleségét azzal, hogy majd visszajön érte. A háború alatt az asszony semmiféle értesítést nem kapott férjétől, a forradalom utáni időben aztán hivatalos levél érkezett, amelyben tudatták vele, hogy férje 1919-ben egy szerencsétlenség következtében Washingtonban elhalt és 5000 dollárnyi vagyont hagyott rá. Az örökséget a férj Amerikában lakó bátyja vette fel, aki egyik földiének adta át. A földi éppen Európába indult vissza és megígérte, hogy a tekintélyes összeget átadja az özvegynek. A rejtélyes földi azóta eltűnt, nyomaveszett és vele együtt eltűnt az örökség is. Az 5000 dollárból azonban a férj bátyjánál maradt körülbelül 210 dollár, a melyet egy csekkel átutaltatott az asszonynak, jelezve azt, hogy ez az utolsó részlete az 5000 dolláros örökségnek. Az asszony meg is kapta a csekket, azonban a beváltás elé elháríthatatlan akadály gördült. Az államkincstár ugyanis tudára adta, hogy az 5000 dolláros örökség után tekintélyes illetéket kell fizetnie és addig nem veheti fel a csekk értékét, amíg ki nem fizeti az illetéket. A szegény asszony, akinek egyáltalán nincsen módjában az illetéket megfizetni, most beváltáshoz fordult az aradi törvényszékhez, amelyben kérte a bíróságot, hogy engedélyezze a csekk beváltását. Egyszermind Amerikában lakó rokonának írt és kérte, hogy valami módon kulassa ki, mi lett az örökség többi részével, amely a földivel együtt eltűnt.

MOZI

xx A „Mámor” ma szombaton utoljára az aradi Apollóban. Ma szombaton utoljára vetíti az Apolló mozgószínház a „Mámor” című filmregényt. A rendkívül érdekes film főszereplője Lucy Doraine, akinek szépsége és nagy művészete a tökéletességig emeli a film színvonalát. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx Mosjokine Ivánt utolsó szerepében mutatja be ma az aradi Uránia. Ma szombaton mutatja be az aradi Uránia mozgószínház a „Magoli oroszán” című filmet, amelynek rendkívül érdekessége az, hogy Mosjokine világhírű mozsínész utolsó szerepében mutatja be. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx „Egy komédiás gyermek története” cirkuszfilm Mary Kid-dal vasárnapról az aradi Apollóban.

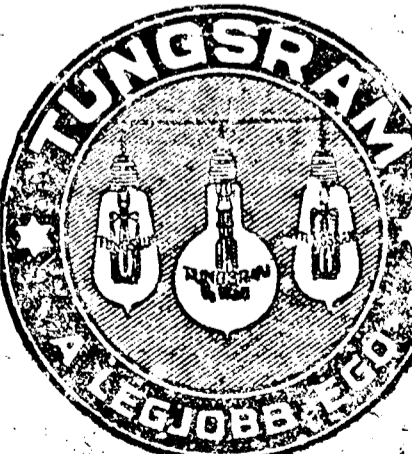
Cenzurat: Prefectura Judetului.

Felolós szerkesztő: RETHY JÓZSEF.

Mámor
LUCY DORAINNEL
ma utoljára
az aradi Apollóban

HATNACIONAL
SAK
DURA
ELEMKEK

Bár sok fogkrém készül a világon,
Farmodont! Csak Te maradsz
[az ideálom!]

Az aradi Uránia színházban
ma szombattól
MOGOLI OROSZLÁN
KEAN MOSJUOKINNAL a főszerepben.

Vavaszi és nyári újdonságok nagy választékban megérkeztek!
Külön mértékesztályunkban gyermek ruhák és a legújabb női modellek készülnek.

„VIKTORIA” női konfektio áruház

ARAD, Bul.
Reg. Maria 24
(Andrássy-t.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk. — Minden sor hirdetés ára hétköznap 2 lej 50 bant, vasárnap 3 lej. — Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 6 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhússal kell jelezni. — Hirdetéseket d. u. 5 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 25 lej, vasárnap 30 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse.

Levelezés.

VIDEKI GAVALLER levele van kívánt helyen Bogár Honkától. 1447

CSINOS LEÁNY idősebb uriember támogatására vágyik. Leveleket „Magas barna” jeligére az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér. 1478

Alkalmazás.

SZOBALÉNY urisaládkhoz jó bizonyítvánnyal, március 15-re felvételt. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2000

NAGY gyakorlattal rendelkező varrónők felvétetnek Hacker-szalomba. Arad, Str. Consistorului (Batthyány-u.). 24. 1460

UISÁGÁRUSOK jó jövedelemmel felvétetnek Sándor hírlapirodában Arad. 10203

FŐZŐ mindenest keres kétfagu család. Arad, Str. Mărășesti (Kossuth-u.) 34. 1465

UTAZÓT, kinek mástól is van megbízása fix és jutalékra akceptálom. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1474

Lakás.

GYOROKON, szőlőben, nyaralásra burtozott szobát kanyhával keresek. Győrffy, „Mures” Arad. 15149

Vétel és eladás.

HASZNÁLT könyveket előnyös áron vesz Sándor hírlapiroda Arad. 10197

FIGYELEM!

Komplett uriszoba, vitrin, Mária Terézia korabeli szekrény, interziás szalon asztal, antik scoualak, szalónok, ezüst evőeszközök, gyönyörű szmírna szőnyeg, festmények, fülbevalók, gránit karcsatt és gyűrű, asztalok, ebédlő borszőkek, uzsonna asztalneműek, férfi ruha, felöltő, tükros márvány mosdó, réz-, vas- és faágyak, íróasztalok, könyvszekrények, szamovárak, dísztárgyak, vázák, etazser, szekrény, garderob szekrény stb. jutányosan eladó. Arad, Strada Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I. e. jobb. 1000

ELADÓ Aradon, Str. Romanului 6. sz. Posch-féle hidegvizfűrdő berendezés, DARABONKÉNT IS. Kádak, csövek, 7 hektoliteres vörösrézüst, sezlónok, tükörök, kabinok, szőnyegek stb. 1451

CSERESNYEFA hálószoba használatlanul új, olcsón eladó. Cím Győrffy „Mures” irodájában Arad. 15149

MINDENNEMÜ ezüst tárgyakat, szőnyegek, antik órákat és antik tárgyakat, egész szoba berendezéseket, egyes bútordarabokat, dísztárgyakat, mindentéle férfi ruhát stb. bizományba veszek, azok gyors lebonyolításáról gondoskodom. Kezelési költség nincs. Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

Dr. MADEJOWSKY egyetemi tanár Sclerol szyrupja véredény elmeszesedés ellen kapható. Földes gyógyszerárban Arad. 1361

KÉT GARNITURA Magyar Államvasutak gépgyárában 1922-ben készült csép lögép, benzinmotor hajtással eladó. — Megtekinthető Mára Szabados, Nádla. 1464

Oktatás.

ROMÁN órákat vennék, a nyelvet tökéletesen bíró fiatalembertől. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 500

Különféle.

PÉNZKÖLCSÖNÖKET betáblázásra legelőnyösebben állandóan folyósítanak. Haász irodája Arad, Str. Romanului 5. (Zrinyi-u.) 16543

Ghiorocon

azonnal elfoglalható, nyaralásra is alkalmas kétszobás MAGÁNHÁZ nagy szőlőskerttel, olcsón ELADÓ. Bővebbet GYÖRFFY, „MURES” irodájában Arad, Str. Unirei. 15149

Kiadó

4 szobás komplett URILAKÁS

parkirozott udvarral, kerthasználattal Calea Auréli Vlaicu (Pécskaí-ut) 207. sz. A ház kedvező fizetési feltételekkel eladó. Bővebbet GRATIA fehérnemű gyár. Arad Str. Moise Nicoara 16. 15148

300—400 lejt kereshet naponta könnyű munkával. 1498

Jelentkezni: „Periskop” kiadóhivatal, Arad, Piața Catedralei 5.

Maoulatura papir 5 kgros osomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

TREBITSCH S. & FIA

Az első román selyemárugyár,
ajánlja tisztaselyem gyártmányait és pedig:
Crepe de Chine, Crepe marocain, Charmeuse, Charmante, Satin de Chine, Duchesse mousseline, Duchesse Imperial, ágáthuzat, paplanhuzat 180 cm.-es, Pongéok, mesóselymek, nyerselymek, Brokatok, nyakkendőelmék, mintás zsebkendők stb.
Megrendelések a gyár irodájába: Bucuresti, Str. Soarelui No. 4. intézendők. Telefon 44—24. és 76—44. 953

Illits BRISTOL-szálló

BUDAPEST. 216

Dunaparton, minden elképzelhető kényelemmel. Elsőrangú Duna-étterem és polgári étterem. Kitűnő konyha. Kávéház. Mérsékelt árak.

KIADÓ

nagy telek, hat méteres iroda vagy műhelyhelyiséggel. Arad, Str. Corabiei (Hajó-ucca) 44. 1476

Ha házat,

földet, szőlőt, máhmot vagy bármily ingatlant venni akar, keresse fel bizalommal Haász évek óta fennálló irodáját. Arad, Strada Romanului 5. (Zrinyi-u.) Az eladó ingatlanok előlegzése legelőnyösebb feltételek mellett elfogadjatik. 16543

Turaautó,

hatülékes, modern, majdnem új, olcsón ELADÓ, esetleg kisebbre ÁTCSERÉLHETŐ. Ugyanott bőriedeles, könnyű, fekete új HINTÓ eladó.

Bővebbet GYÖRFFY, „MURES” irodájában, Arad, Strada Unirei (Fábián Gábor-ucca.) 15148

Brádi barnaszén

szállít azonnal, bármely mennyiségben kazánfűtéshez és tegyágyaraknak:

Wolf Mátyas

szénnagykereskedő, Timișoara, III. Posta-ucca 4. szám. Telefon szám: II—70. 601

Eladó bérház

a plactér környékén azonnal elfoglalható 5 szobával több lakóval, udvar, kerttel, 1.300.000 lei. — Emeletes modern bérház átvehető 4 modern szobával, több lakóval, alapincézve, udvar, kerttel 1.200.000 lei. Megbízott 16081

Uranel broda Arad, Köpostával szemben.

Gyakorlott szövő-és fonómeister

azonnali belépésre kerestetik magas fizetés mellett, regáti textilgyár részére. Azonnali jelentkezés:

Mayer Richard és Tsa.

utóda cégnél

Arad, Piața A. Iancu 18. (Szabadság-tér.) 10208

FOWLER, WENZKI, GANZ és KEMNA

Gőzeke alkatrészeket sodronyköteleket 422

W. D., Stock és Romeo motoreket, valamint azok összes alkatrészeit legelőnyösebb feltételek mellett szállít
AGRICULTURA Ipari és kereskedelmi Rt. Táviratcím: AGRICULT TIMIȘOARA Telefon: 13—60. IV. Str. Pop de Bazești (Eötvös-u.) 26.

Miért jár eredménnyel a hirdetés a KÖZLÖNY-ben?

Mert 40 év óta jelenik meg.
Ennél fogva mindenfelé elvan terjedve

Az olvasó közönség szereti.
Tehát a legjobb hirdetési organum!